

Interjú Saotome Mitsugi Senseijel

Készítette Susan Perry

ATM #46

Fordította:

Matkó Péter

Saotome Sensei Aikikai shihan 20 évig tanult az Aikido Alapítójánál, ebből 15-öt mint O-Sensei uchi deshije. Ma ő vezeti az Ueshiba Aikido Iskolái (Aikido Schools of Ueshiba) nevű szervezetet, amelynek a központja a Washingtonban található Shobukan Dojo.

ATM: Sensei, úgy tűnik megújult érdeklődés van az uchi deshi programok iránt. Gyakran kérdik tőlünk az ATM-nél, hogy hol vannak ilyen programok -- és mindvégig közlünk is hirdetéseket és közleményeket uchi deshi programokról. Mit jelent pontosan uchi deshinek lenni?

SENSEI: Az uchi deshi nem csak olyan tanítványok, akik a szőnyegen alszanak. Gyakorlásuk nem csak technikai, hanem fegyelmi tanulmányokat is jelentenek. Az uchi deshi rendszer hasonló az alorvosi rendszerhez orvosok számára [US: kezdő, bennlakó kórházi orvos].

Az uchi deshi a dojoban élnek és alszanak, így napi 24 órát tudnak tanulni. A szolgálat számos formája szükséges része gyakorlásuknak. Néhány ember az "uchi deshi" kifejezést nagyon szabadon használja -- mint egy címet bármelyik tanítványra aki a szőnyegen alszik, de ez nem az amit a kifejezés számomra jelent.

ATM: A múltban kételyeit fejezte ki arról, hogy létezhet-e manapság egy valódi uchi deshi rendszer. Min alapulnak ezek a kételyek?

SENSEI: Egy valódi uchi deshi programnak napi 24 óra munkát kell tartalmaznia a tanítvány és a tanító részéről egyaránt. A dolgozó embereknek ott kellene hagyniuk az állásukat, hogy uchi deshi lehessenek; így ez igen nagy áldozatot igényelne. És van sok egyéb dolog, ami figyelmet kívánna meg a tanító részéről is: a tanítványok ellátása, elszállásolása a dojoban, vagy a közelében, és így tovább.

Sokan kérték már, hogy indítsak el egy uchi deshi rendszert a dojoban, de nem fogom megtenni. Nincsenek meg a szükséges lehetőségeim és forrásaim arra, hogy gondját viselhessem a valódi uchi deshi-knek. Voltak nagyon közeli tanítványaim, de ők nem voltak igazán olyanok, mint egy uchi deshi. Az utóbbi időben egy tanítvány élt a dojoban -- egy "amerikai stílusú uchi deshi". És amikor először az Államokba jöttem, Ikeda Hiroshi töltötte be az uchi deshi szerepét, velem utazva és így tovább. De az idők és a kultúra nagyon-nagyon különbözik attól, mint amikor O-Sensei tanítványa voltam, és nem vagyok biztos benne, hogy valódi uchi deshi rendszer létezhet továbbra is.

ATM: Egy pillanattal ezelőtt azt mondta, hogy az uchi deshi gyakorlás sokféle szolgálatot is jelent. Mit ért a "szolgálat" alatt? Megjelenni szemináriumokon, eljuttatni a tanítót szemináriumokra, ukemi-t csinálni a tanítónak, összehajtani a tanító hakamáját, hordozni a tanító táskáit -- ilyen

dolgokat?

SENSEI: Mindezek elemei a szolgálatnak, de van sokkal több -- mint például kitakarítani a dojot és teát szervírozni a vendégeknek.

ATM: Lehet az uchi deshinek a dojon kívül élete?

SENSEI: Amikor O-Sensei uchi deshije voltam, nem mondhattam, hogy "Sajnálom, Sensei, de randim van." Mint uchi deshi, volt kimenőm, de volt rendszeres napi programom is.

ATM: Elmondaná nekünk hogyan lett uchi deshi?

SENSEI: Amikor rájöttem, hogy uchi deshi akarok lenni, beszéltem Doshuval [Ueshiba Kisshomaru]. Abban az időben ő nem volt uchi deshi; egy vállalatnál dolgozott a dojon kívül. Az egyetlen uchi deshi Tamura Sensei volt, aki az Aikido tanulmányait három hónappal előttem kezdte.

Uchi deshi akartam lenni, de megértettem hogy Doshunak ez nem állt módjában -- nem volt annyi jövedelme, hogy gondoskodjon rólam. Kyotoba mentem, és körülbelül három évig Aikidot és más dolgokat tanítottam egy iskolában mozgássérülteknek. Amikor visszajöttem a Hombu Dojoba, várnom kellett még körülbelül további két évet.

Az életemben egy fordulópont volt, amikor uchi deshi lettem. Ha nem váltam volna uchi deshivé, az életem egészen máshogy alakult volna. Amikor uchi deshiként kezdtem, Doshu tartott edzéseket néhány tanítványnak reggel és este. Ma természetesen a szőnyeg a Hombu Dojoban teljesen tele van. De azokban a napokban, amikor tíz tanuló volt a szőnyegen, Doshu azt mondhatta volna, "Ma hatalmas óránk lesz!"

Nyilvánvaló, hogy O-Sensei és Doshu nélkülözhetetlenek voltak az Aikido kifejesztésében és elterjesztésében. De meg kell emlékeznünk sok uchi deshi kemény munkájáról és áldozatáról is -- közöttük Tamura Sensei, Yamada Sensei, Kanai Sensei, Sugano Sensei, Chiba Sensei, és mások -- akik lefektették a jelenlegi Aikikai alapjait a Második Világháború után.

Sajnos már nem dolgozunk együtt. De ezek az emberek a testvéreim; azonos háttérrel rendelkezünk.

ATM: Ha visszagondol az uchi deshiként eltöltött éveire, milyen leckékre emlékszik vissza?

SENSEI: O-Senseivel nem csak a szőnyegen gyakoroltunk. A szőnyegen kívül megtanított nekem mindenfajta dolgot. Ez az amiért megírtam az Aikido és a Természet Harmóniája című könyvet -- és remélem majd egyszer írok egy másik könyvet arról, amit tanultam O-Senseitől. Lehetséges hogy még mindig nem értettem meg mindazt, amit mondott, de próbálok. Nagyon szerencsés vagyok, hogy voltak tapasztalataim vele.

Úgy gondolom hogy O-Sensei más uchi deshije is hasonló dolgokat mondanának a saját élményeikről. De néha azt gondolom, hogy a többi uchi deshi az enyémtől eltérő perspektívából szerezte a tapasztalatokat. Azt gondolom, hogy érdekes könyvet lehetne összeállítani, ami feltárná ezeket a különböző nézőpontokat. Mindônknek nagyon érdekes emlékeink vannak. Ha meghalunk, elvesznek az emlékeink O-Senseirôl? Sose gondoljon szervezeti különbségekre! Ami értékes, az a mi uchi deshi élményeink.

ATM: Voltak uchi deshije O-Senseinek a háború előtt?

SENSEI: Igen, de egy kicsit mások voltak a tapasztalatok a háború előtt. Másféle uchi deshiket oktatott. Úgy gondolom, hogy sokan közülük gazdag családból jöttek, és sokuk csak rövid ideig volt deshi -- egy vagy két hónapig.

ATM: Van más tradicionális japán művészetnek -- a Tea Művészetének vagy a Karate-do-nak -- uchi deshi rendszere?

SENSEI: Igen. Mint az Aikidonál, nekik is van oktatási rendszerük, ami nagyon fontos.

A tanítványok a kiválasztott tanulók. Valamilyen módon ôrültek, mivel fel kell áldozniuk magukat tanítóiknak. Például jövedelem nélkül kell élniük.

Amikor uchi deshi voltam, senki sem tudta, hogy mit tartogat számunkra a jövő, de mégis hittünk a jövőben.

ATM: Ön és O-Sensei más uchi deshije csinálták meg az Aikido jövőjét.

SENSEI: Igen, mi mentünk ki először Japánban és aztán más országokba, hogy megalapozzuk az Aikido népszerűségét és elősegítsük elterjedését. O-Sensei uchi deshije közül sokan magukat ültettek el -- természetesen Doshuval együtt -- és most virágzanak ezek a magvak.

Manapság az Aikido nagy népszerűségnek örvend. De kezdetben sokan közülünk, akik keresztülmentek az uchi deshi tapasztalatokon, nagyon nehéz idôket éltek át. Idegen országokba jöttünk, és igyekeztünk elkezdni újból. Úttörök voltunk.

ATM: Ön szerint mi történik most az uchi deshi rendszerrel Japánban?

SENSEI: Véleményem szerint az uchi deshi rendszer nem létezik tovább - - nem az a rendszer, amit az uchi deshi társaim és én megismertünk. A mi idônkben máshogy volt.

ATM: Lehetett volna munkája az Aikidon kívül mint tanár vagy mérnök, és O-Sensei más uchi deshijeinek is volt valamilyen végzettsége és tehetsége. De ön ezt választotta. Biztosan nem várta, hogy sok pénzt

csinál....

SENSEI: "Milyen jövő van az Aikidoban?", kérdezte a családom. "Nincsen jövedelem, tudod. Mik a garanciák? Vannak más dolgok is, amiket csinálhatsz. Miért az uchi deshiséget választod?" A válasz, azt hiszem az, hogy nagyon erősen akartam azt az életet amit az Aikido kínált -- az áldozat és a hűség útja. Valószínűleg nem azért választottam az uchi deshiséget, mert gazdag akartam lenni, vagy teljes társadalmi életet akartam élni.

Ma már nagyon kevés ember érti a lélek tisztaságát, a felajánlást, ami létezett azokban a korai napokban. Mindannyian, akik az Aikidot Amerikába és Európába hoztuk, átvergődtünk a szegénységen és viszontagságokon valamiért, amiről azt gondoltuk, hogy nagyon fontos. Kicsi dojokkal kezdtük -- kevés tanítvánnyal. Néhányan a saját dojonkban aludtunk. A New York Aikikai és a New England Aikikai még nem épült fel. Nekünk kellett építeni, építeni, építeni. Kinek volt ehhez bátorsága? Csak azoknak az embereknek, akik 100%-ig felajánlották magukat az Aikidonak.

Most sok ember úgy tekinti egy dojo vagy egy uchi deshi program vezetését mint egy pénzcsinálási módot. Megértem hogy más tanítók miért mérgesek emiatt a hozzáállás miatt, és osztom az érzéseiket. A kezdetekkor O-Sensei egyik uchi deshije sem gondolt arra, hogy a dojo célja pénzszerzés legyen. A dojo a gyakorlás kedvéért létezett. Az Aikido üzleti alapokra való helyezése feldühítette azokat közülünk, akik nagyon keményen dolgoztak és olyan sokat áldoztak a pénzkeresés gondolata nélkül.

Most hogy az Aikido népszerű, egyesek elfelejtették a valódi jelentését, és csak pénzt akarnak csinálni. Én azt mondom, ha ez az amit akarnak, akkor menjenek valami más üzletbe.

ATM: Előző interjúban arra buzdította az Aikido tanítókat, hogy tanuljanak managementet és vezessék a dojoikat profi, üzletszerű stílusban. Megváltoztatta az állásfoglalását?

SENSEI: Nem. Az elüzletiesedés nem azonos a profizmussal. Ha valakinek a pénzcsinálás az egyetlen célja, annak a dojoja lehet üzleti siker. De a profizmusnak más, mélyebb jelentése van. Profi Aikido tanítónak lenni az áldozatot hozni, az Aikidot tenni a legmagasabb prioritásúvá, felajánlani magát a művészetnek, adakozni kell az Aikido filozófiájának.

Azt gondolom, hogy az Aikido iskoláknak van egy hasonló funkciója, mint a kolostoroknak, és hogy az Aikido tanítók olyanok mint a szerzetesek vagy lelkipásztorok. Hány ember épít templomot, hogy pénzt csináljon?

ATM: O-Senseinek és Doshunnak voltak uchi deshijeik, hogy segítsék őket az erőfeszítéseikben. Ha most az emberek fel akarják ajánlani magukat az

Aikidonak, nincs szükségük hasonló támogatási rendszerre?

SENSEI: Most valaki olyanról beszél, aki mondjuk egy shodan? Ha egy ezen a szinten álló tanító indít programot bentlakó tanítványok számára, és uchi deshi programnak neveznénk, az egy vicc volna.

ATM: De ha egy sokkal haladóbb szinten levő tanító akar ma uchi deshi programot indítani, van valami ami megakadályozhatja őket ebben?

SENSEI: Egy uchi deshi rendszer indítása ma az Államokban nagyon nehéz volna, majdnem lehetetlen. Itt, ha egy sensei azt mondja egy tanítványnak hogy takarítson ki valamit, a tanítvány megkérdezhetné "Miért?" Még azt is mondhatná a tanítvány, hogy "Hé, nem vagyok én rabszolga!" Az amerikai kultúra nagyon eltérő a japán kultúrától. Tehát a rendszernek is különbözőnek kellene lennie.

Mint ahogyan már mondtam, a régi rendszernek nem volt gazdasági oldala.

És az embereknek ma a mentalitása is más. Például már a japán fiatalok sem értik a sempai / kohai kapcsolat jelentését. Azok a fogalmak egy nagyon különböző kultúrából jönnek.

És a mai tanítványoknak nincs türelme vagy elszántsága. Tegyük fel, hogy egy modern tanítvány talál egy tanítót, akit jónak gondol és felajánlja magát a tanítónak. Ha a tanító egy napon megharagszik, a tanítvány otthagyná őt örökre.

Ha egy amerikai O-Sensei uchi deshije lett volna, nem tartott volna ki néhány napnál tovább.

ATM: Hajlamosak vagyunk úgy gondolni O-Senseire, mint egy aranyos öreg fickóra. Haragudott ő meg az uchi deshijeire?

SENSEI: Nagyon tiszta emlékeim vannak O-Senseiről, amikor mérges volt rám. Nem voltam elég okos/ügyes; a többi uchi deshi sokkal okosabb/ügyesebb volt. Így aztán úgy tűnik többször haragudott meg rám mint rájuk.

ATM: Az előzőekben felsorolt néhány okot, amiért nehéz volna ma uchi deshi programot indítani az Államokban. Arra utalt ezzel, hogy adjunk fel teljesen minden ilyenfajta elképzelést?

SENSEI: Nem. Van valami az uchi deshi rendszerben amit nagyon fontos megőrizni. Ebben az egy esetben tanulhatnák az emberek a művészetet tanoncként a tanítónál Amerikában és Európában. Például, az emberek tanoncként megtanulhatnának hegedűt csinálni egy hegedűkészítő mesternél. A hagyományos oktatásban a profizmus a tanítványi rendszerből jön -- az uchi deshi rendszerből.

ATM: Ha a hagyományos uchi deshi rendszer nem felel meg a mi

korunknak és kultúránknak, milyen oktatási rendszer felel meg? Mit kell tennünk, hogy elősegítsük a profizmust a modern amerikai Aikidoban?

SENSEI: Nem vagyok benne biztos -- de még mindig azt hiszem, hogy az Aikido jövője az olyan profi Aikido tanítók létezésétől függ, akiknek nem csak technikai tudásuk van. Az Aikido folytatódásához a tanítóinak alkalmasnak kell lenniük ugyanolyan helyzetben kommunikálni, mint a profiknak a politikában, tudományos körökben, és az üzleti életben. A múltban a technikai jártasság elegendő volt, de az idők megváltoztak. Most egy Aikido shihan tekintélyének egyenrangúnak kell lenni egy egyetemi professzoréval -- vagy még nagyobbaknak.

Habár az Aikido alapvetően harcművészet, ez nem csak harcművészet. Mint egy Budo, kapcsolatban van a filozófiával, az emberek egymáshoz való viszonyával, a társadalommal, és ezek környezetével. Ez az, ahogyan én értelmezem. Harcművészetek technikáit ismerni az csak behatárolt érdeklődés. Az emberek tudni akarják hogyan bánjanak másokkal, hogyan vezessék az üzletüket, és így tovább.

Véleményem szerint egy uchi deshi rendszer nem csak olyan emberek számára van, akik épp most jöttek ki a középiskolából, vagy főiskoláról. Volt uchi deshiként úgy gondolom, hogy az egyénnek először valami más foglalkozást kell űznie, hogy legyen perspektívája. Döntő az ilyen jellegű tapasztalat -- munka, másokkal való érintkezés, irányítás. Nagyon veszélyes volna egy középiskolás gyerekből, vagy egy egyetemista diákból hivatásos Aikido oktatót csinálni. El tudja képzelni, hogy egy középiskolás gyerekből hirtelen sensei lesz? Egy tanítónak szükséges, hogy legyenek ismeretei a mindennapos életről.

Nem vagyok biztos benne, hogy kellene ma uchi deshi rendszer Amerikába. Ez egy Japántól különböző kultúra, és más megközelítés szükséges. Mégis, az Aikidonak igenis szüksége van valamiféle profi oktatásra, hogy felvirágozhasson a jövőben.

ATM: Ahogy Ön mondta, egy uchi deshi rendszernek a megfelelő tanítványokon kívül szüksége van a megfelelő oktatókra is.

SENSEI: Igen. O-Sensei vagy Doshu csinálhatja uchi deshi rendszert, de én nem. A tanítónak vállalnia kell a felelősséget a tanítványai megélhetéséért. Én nem tudok támogatni 10 tanítványt.

Nagyon szerencsés voltam, hogy megtaláltam O-Senseit és Doshut. A tanítóim nagyon remek emberek voltak. Ha kellemetlen tanítóim lettek volna, sose lettem volna uchi deshi. Tanultam judot és más harcművészeteket, és érdekesnek találtam őket -- de sosem éreztem elhivatottságot, hogy uchi deshi legyek azokban a művészetekben.

ATM: Amikor a mai Aikido világra tekint -- a szervezetek szaporodása, versengés, stb. -- mit gondol, mivé fog válni az Aikido a jövőben?

SENSEI: Sokan teszik fel nekem ezt a kérdést. De az Aikido jövője nem az én problémám. Ez a maguk problémája. Mit gondol?

Sok Aikido szervezet van az Államokban, de a gyökereik ugyanazok. Mind visszavezethető a Hombu dojora, és sokuknak O-Sensei uchi deshije a shihanjuk.

Mi -- a shihanok -- végül is el fogunk tûnni. Akkor jön el az önök ideje. Tehát meg kell tanulniuk hogyan vegyenek részt egy pozitív politikai folyamatban.

Kritizálják az Aikido szervezeteket vagy csoportokat, de hogyan tudnának sokan együttműködni nélkülük? Tegyük fel, hogy a különböző tanítók "helyi királyok" volnának -- egy Dél-Kalifornia Királya, egy másik Észak-Kalifornia Királya, egy másik Chicago Királya, megint másik Florida Királya. Mit tudnánk akkor tenni?

Az amerikai Aikido sohasem fog egy szervezetben egyesülni, de még mindig lehet egy áthidaló csoport, vagy szervezet, mint mondjuk az Államok Tudományos Akadémiája. Ilyenfajta laza struktúra lehetséges volna. Ilyen struktúrán keresztül cserélhetnénk egymással és harmonikusan boldogulnánk, és ez a cél.

ATM: Egy nem-partizán Aikido magazin szerkesztőjeként saját tapasztalataim alapján azt mondhatom, hogy egy ilyen struktúra felállításához nagyon jó diplomáciai képességekkel rendelkező emberekre lenne szükség.

SENSEI: Igen. Valami hasonló felállítása sok bölcsességet, türelmet, és bizalmat követelne meg. Nagyon nehéz különböző embereket összehozni, és egy békés társaságot építeni -- nagyon nehéz. De az Aikido nem filozófia, hanem bizonyos filozófiai elvek gyakorlati alkalmazása a valóságra, a rendszerre. És ez áldozatot és kemény munkát követel meg.

Tisztázni akarom hogy én magam nem akarok semmilyen politikával próbálkozni. Az én küldetésem, hogy fogadjam és tanítsam a következő generáció tagjait, ahogy O-Sensei tette velem is -- továbbítani O-Sensei ajándékát a következő generációnak. A szervezés nem az én feladatom. Az a kérdés, hogy az Aikidos emberek hogyan jönnek össze, a következő generációnak szól.

ATM: Önnek tehát az a véleménye, már hogy sikeresen válaszoljuk meg a kérdést, hogy a következő nemzedék tagjainak egy olyan széleskörű nevelésre lesz szüksége, ami túlmutat a hagyományos Aikido tanításokon.

SENSEI: Igen. Néhány politikus nem ért a környezetvédelmi problémákhoz, és néhány üzletember nem ért a pszichológiához. De az ilyen szűk specializálódás nem működőképes. Ezért álmodom arról, hogy az Aikido tanárok még tovább fejlesztik képességeiket.

A technika természetesen fontos, de az Aikido oktatóknak nem kellene olyan sokat aggódniuk a technikai képességek miatt. Többet kellene gondolniuk a személyiség fejlesztésre, a személyi képességre, és a pozitív politikai megközelítésre. Olyan dolgokat is figyelemmel kellene kísérni, mint a management, biztonság, és társadalom.

Álmom, hogy megváltoztassam az Aikido oktató image-ját. Néhányan a harcművészetekben már nagyon közel állnak ahhoz, hogy törvényenkívülivé váljanak; ez borzasztó dolog. De azt akarom, hogy az Aikido oktatókat úgy ismerjék, mint igazi szakembereket, embereket valódi látóképességgel, embereket, akinek szerepe van a társadalomban.

A múltban a templomok összehozhatták az embereket, de most hajlamosabbak arra, hogy elválasszanak minket. A muzulmánok nem sűrűn járnak keresztény templomba, és a keresztények nem sűrűn járnak zsidó templomba. Amikor különféle emberek laknak ugyanabban a városban, hol jöhetnek össze? Csak az Aikido dojoban. Az Aikido dojoban különböző háttérrel rendelkező emberek jönnek közösen valamit keresni. Így tehát nem adhatjuk fel az Aikido musubi elvét -- az egységesítés elvét. A mai társadalomban az Aikido valami egyedülállót és értékeset kínál.

Aikido Today Magazine

PO Box 1060

Claremont, CA 91711-1060

(phone) 909-624-7770

(orders) 800-445-AIKI

(fax)909-398-1840

atm@aiki.com

http://www.aiki.com/

Hungarian Translation: Copyright © 1997, Péter Matkó.